

ECONOMIES' HORIZONS
Економічні горизонти

DOI: doi.org/10.31499/2616-5236
Homepage: <http://eh.udpu.edu.ua>

ISSN
2522-9273
(print)
2616-5236
(online)

UDC: 336.226.1

DOI: [10.31499/2616-5236.3\(28\).2024.305896](https://doi.org/10.31499/2616-5236.3(28).2024.305896)

Yanina Belinska, State Tax University

Doctor of Economic Sciences, Professor of the Department of Economics and Economic Security

Tetiana Kalyta, State Tax University

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Tax Administration

**РОЗВИТОК ПІДХОДІВ ДО ОПОДАТКУВАННЯ КРИПТОАКТИВІВ У
СУЧАСНОМУ СВІТІ**
**DEVELOPMENT OF APPROACHES TO THE TAXATION OF
CRYPTOASSETS IN THE MODERN WORLD**

Анотація: В статті проаналізовано природу криптовалют та встановлено, що їх класифікація та функції мають ключове значення для запровадження їх ефективного оподаткування. Розглянуто особливості оподаткування криптоактивів податком на прибуток, а також можливості застосування ПДВ або податку з обороту. Проаналізовано нормативно-правову базу в Україні щодо оподаткування доходу від операцій з віртуальними активами. У статті розглянуто Законопроекти «Про легалізацію віртуальних активів в Україні». Виокремлено відмінності між ними. Зроблено висновок, що оподатковувати віртуальні активи доцільно за правилами для цінних паперів чи інвестиційних активів, що відповідає специфіці вітчизняного податкового поля.

Abstract: In the article the dual economic nature of cryptocurrencies was analyzed same as investment assets and means of payment in foreign countries and Ukraine. It has been established that the asset and means of payment in foreign countries and Ukraine. It has been established that the classification of crypto-assets and their functions are of key importance for the introduction of their effective taxation. Approaches to the taxation of crypto-assets in various European countries, also in the USA, Malaysia, Singapore, Australia, India and other countries of the world have been studied. Taxation of such asset doesn't have a unified nature and depends on the type of operation with them.

According to research by Western scientists, it has been established that in modern word, cryptocurrencies are more often used for shadow operation than for tax evasion. The main principle that should be followed in the taxation of virtual assets is the principle of neutrality: taxation of cryptocurrencies should be carried out in the same way as similar traditional financial assets.

In Ukraine, the legal framework for taxation of income operation with virtual assets (further – VA) is the stage of formation. In the work both draft laws “On the Legalization of Virtual Assets in Ukraine”, which were adopted at the end of 2023, are examined. Ones are proposing changes to the Tax Code of Ukraine regarding the procedure for taxation of VA and providing an opportunity to launch legislative regulation of the procedure for taxation of VA market. The differences between draft law on taxation of virtual assets have been highlighted in the work. Thus, it is proposed to tax VA according to the rules for securities or investment assets, which corresponds to the specifics of the domestic tax field.

Keywords: *cryptocurrency, cryptoassets, taxation of virtual assets (VA), value added tax, capital gains, turnover tax*

Ключові слова: *криптовалюта, криптоактиви, оподаткування віртуальних активів (ВА), податок на додану вартість, податок на приріст капіталу, податок з обороту*

Постановка проблеми. Останні роки характеризуються появою і бурхливим розвитком криптоактивів. Починаючи з нуля в 2008 році, ринкова вартість криптоактивів сягнула піку у 2021 р. і становила близько 3 трлн доларів США, або 3 % світової вартості акцій. Серед користувачів популярність володіння криптоактивами також суттєво збільшилася. За експертними оцінками, 20 % дорослого населення США тримають або тримали криптоактиви, а в деяких країнах, що розвиваються, кількість користувачів перевищила 400 мільйонів.[1]

Таке активне зростання трансакцій з криптоактивами та їх вартості підвищує увагу до нагромаджених фінансових коштів у цьому сегменті фінансового ринку. Певна анонімність криптоактивів послаблює їх підвладність

наглядним функціям державних фінансових регуляторів, що посилює ризики банкрутств та шахрайства. Відтак на поточному етапі регулятори стикнулися з необхідністю вирішення дилеми щодо досягнення балансу між підтримкою фінансових інновацій та забезпеченням захисту інвесторів від підвищених ризиків операцій з віртуальними активами та фінансової стабільності в цілому. Її вирішення вбачається у запровадженні ефективного оподаткування операцій з криптоактивами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням обігу та оподаткування криптоактивів приділяється велика увага вітчизняними та зарубіжними науковцями. А саме дослідженням окремих питань правового статусу, розвитку та функціонування криптовалюти займалися такі вчені,

як І. Макров та А. Скоар (I. Makarov and A. Schoar), Н. Сарфо (N. Sarfo), М. Фул (M. Fool), С. Фолей (S. Folley), В. Оджиковський, К. Утіралова, І. Чопик та інші.

Висвітили проблеми оподаткування операцій з криптоактивами у сучасному світі Р. Ауер, Дж. Корнеллі, Доер С., Ф. Джо та Гамбакорта Л. (R. Auer, J. Cornelli, S. Doer, F. Joand L. Gambacorta), Р.Аві-Йонах і С. Моханад (R. Avi-Yonah and S. Mohanad), Дж. Хупес, Т. Мензер та Дж. Вайлд (J. Hoopes, T. Menzer, J. Wilde), Ф. Панетта (F. Panetta) та велика кількість українських дослідників у цій сфері.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Наразі є потреба у науковій розвідці можливих шляхах оподаткування криптовалютних операцій у сучасному світі та введення їх на законодавчому рівні, зокрема й в Україні.

Мета статті. Дослідження підходів до ефективного оподаткування доходів від операцій з криптовалютами для запобігання їх використання у тінювих операціях.

Виклад основного матеріалу. За визначенням Проєкту звітності про криптоактиви та загального стандарту звітності (Crypto-Asset Reporting Framework and Amendments to the Common Reporting Standard) (далі - OECD)[2] під «криптоактивом» розуміється «цифрове представлення вартості, яке базується на криптографічно захищених технологіях розподіленої книги (DLT) для перевірки та захисту транзакцій». Його формування та обіг не потребує

участі національних органів фінансового регулювання, оскільки криптоактиви захищені від підробки технологією блокчейн. Згідно вітчизняного законодавства вживається термін «віртуальний актив»(ВА), що за своїм економічним змістом тотожний до поняття «криптоактив», –це нематеріальне благо, що є об'єктом цивільних прав, має вартість та виражене сукупністю даних в електронній формі [3].

Класифікація криптоактивів та їх функції мають ключове значення для запровадження їх ефективного оподаткування. У функціональному розрізі мова йде, насамперед, про їх спроможність бути засобом платежу і використовуватися для інвестиційних цілей. Щодо класифікації криптоактивів, то виділяють 1) «токени безпеки» як цифрове представлення звичайних фінансових чи інших активів, наприклад, «незамінні токени» (NFT); 2) цифрові валюти центрального банку (CBDC); 3) криптовалюти.

Функціонування NFT і CBDC не викликає занепокоєння у податкових органів, оскільки NFT розглядаються як інвестиційні активи, а CBDC випускається центральним банком. Натомість увага податківців зосереджується на криптоактивах, які потенційно можуть виконувати інвестиційну і розрахункову функцію. Мова йде про численні «криптовалюти», які на поточному етапі є найбільш поширеною формою криптоактивів [5]. Після найбільш відомого біткоїну їх вже з'явилося тисячі видів. Насамперед, мова йде про

стейблкойни, які мають на меті підтримувати стабільну вартість відносно певного активу або пулу активів, через певний ступінь забезпечення базовим активом або алгоритмічні методи регулювання пропозиції. Найбільш відомими є Tether і USDC, обидва прив'язані до долара США [5;6].

В Україні було розроблено два законопроекти про легалізацію віртуальних активів в Україні: один

- Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку- Основний законопроект [7], другий Мінцифрою – Альтернативний законопроект [8], але обидва були відправлені на доопрацювання на початку 2024 року.

Законодавчі ініціативи пропонують визначити віртуальні активи (ВА) як цифрові об'єкти та суттєво змінити їхню класифікацію.

Таблиця 1

Класифікація віртуальних активів в різних законопроектах

Основний законопроект	Альтернативний законопроект
Токени електронних грошей.	Токени електронних грошей.
Токени, прив'язані до активів.	Токени, пов'язані з активами
Токени з індивідуальними ознаками.	Службові токени
Інші ВА (включаючи сервісні токени). Bitcoin та Ethereum	Некласифіковані віртуальні активи (Bitcoin та Ethereum)

Джерело: [7; 8]

Щодо послуг на ринку ВА, які можуть надавати авторизовані постачальники, то до них будуть належати зберігання та адміністрування, діяльність оператора торговельного майданчика, обмін ВА на гроші або інші ВА, виконання замовлень на ВА, (публічне) розміщення ВА, переказ ВА, отримання і передача замовлень на ВА, надання консультацій щодо ВА, управління портфелем ВА. Додатково Альтернативний законопроект окремо виділяє діяльність із майнінгу.

Головною особливістю криптовалют є те, що, як і у випадку готівки, їх використання або володіння не пов'язано з розкриттям особистих або юридичних даних тих, хто бере участь у транзакції. Власники криптовалют користуються ними через особистий «ключ» (або адресу), що зберігається

в «електронному гаманці», а під час транзакції розкривається лише його публічна електронна адреса. Приватні адреси не пов'язані з бенефіціарними власниками, яких також можна приховати за допомогою VPN, і один користувач може мати багато адрес. У цьому сенсі криптовалюти є «квазіанонімними». Саме анонімність власності і, одночасно, прозорість операцій є важливою складовою їх привабливості, але створює можливість їх використання у квазікримінальних операціях відмивання грошей та обумовлює певні труднощі щодо їх оподаткування.

За дослідженнями західних фахівців у сучасному світі криптовалюти частіше використовуються для тіншових операцій, ніж для ухилення від сплати податків. Так, С. Фолей (S. Foley) та його колеги [10], маючи

дані про всі (понад 600 мільйонів) транзакції в блокчейні з моменту його створення у 2009 р. до квітня 2017 р., оцінили коло осіб, які, ймовірно, могли брати участь у незаконній діяльності. За результатами їх досліджень, у 2017 р. близько 25 % усіх користувачів Bitcoin були залучені до злочинної діяльності, що становило близько 23% вартості транзакцій та приблизно половину операцій придбання Bitcoin у власність. У доларовому еквіваленті обсяг таких транзакцій становить 76 млрд дол США та операцій володіння Bitcoin на суму 7 млрд дол США. Це досить суттєві цифри, які дозволяють зробити припущення, що «значна частина вартості Bitcoin як платіжного засобу обумовлена можливістю його використання у незаконній торгівлі» [11, р.1802]. За даними Chainalysis [12] у 2017 р. «незаконні адреси» становили близько 1,4 % всіх транзакцій обсягом близько 4 млрд дол США, а частка незаконних угод і доходів від азартних ігор не перевищувала 3 % загальної суми [13]. Таким чином, велика частка транзакцій Bitcoin і реальною і може бути оподаткована.

Основним принципом, який має дотримуватися при оподаткуванні ВА, є принцип нейтралітету: оподаткування криптовалют має здійснюватися так само, як і аналогічних традиційних фінансових активів. Особливістю криптовалют, яка зумовлює труднощі їх оподаткування, є їх екстериторіальність: транзакції з криптовалютами не містять інформацію про юридичне місцезнаходження суб'єктів. Це

перетворює вирішення проблеми оподаткування на завдання міжнародного співробітництва та координації зі стимулом для розміщення такої діяльності в офшорах, де і знаходиться головний офіс багатьох криптовалютних бірж. Через вищезазначене практика оподаткування криптоактивів у більшості країн вкрай різноманітна і постійно трансформується [6].

Оподаткування доходу від операцій з криптовалютами залежить від того, класифікуються останні як інвестиційний актив (власність) чи засіб обігу. На практиці в цілях оподаткування криптовалюта класифікується як власність і відповідно оподатковується приріст капіталу. Однак у багатьох країнах приріст капіталу фізичних осіб в іноземній валюті звільнено від оподаткування [6]. Окремі країни в Європі та Азії або не оподатковують приріст капіталу фінансових активів [14; 15]. У США, якщо криптовалюта знаходиться у власності більше одного року, застосовується менша ставка податку на прибуток [6].

Щодо можливостей і труднощів запровадження ПДВ і податку з продажу криптовалют, то вони пов'язані з волатильністю їх цінової динаміки, можливостями шахрайства та транскордонним характером транзакцій [16; 17; 18; 19]. Окремі країни (включаючи Австралію, Японію та Південну Африку) законодавчо закріпили звільнення від сплати ПДВ операції придбання криптовалюти за фіатні гроші; в ЄС таке рішення визначено постановою суду в 2015 році [20]. Оподаткування вартості

новоствореної криптовалюти також не повинні підлягати оподаткуванню ПДВ, з відповідним передбаченням права на повернення вартості коштів, витрачених на придбання ресурсів (первісна вартість ВА). У протилежному випадку може бути надмірне оподаткування комерційного використання криптовалюти (через невідшкодований вхідний ПДВ майнерам) та недостатнє оподаткування індивідуального використання.

Загалом досвід оподаткування криптовалют в зарубіжних країнах досить різноманітний. Наприклад, в Індії криптовалюти класифікуються як віртуальні цифрові активи та підлягають оподаткуванню. Податок на криптовалюту застосовується до всіх інвесторів, приватних чи комерційних, які продають цифрові активи протягом року. Прибуток, отриманий від торгівлі криптовалютами, оподатковується за ставкою 30% (плюс 4% податку) незалежно від того, чи розглядається дохід як приріст капіталу у власності чи дохід від бізнесу. З 1 липня 2022 року на продаж криптоактивів нараховується податок у розмірі 1%, якщо сума транзакцій перевищує 50 000 рупій (або в окремих випадках – 10 000 рупій) у тому самому фінансовому році. Ставка податку однакова для короткострокових і довгострокових прибутків і застосовується до всіх видів доходу, отриманого інвестором[21].

В Україні нормативно-правова база щодо оподаткування доходу від операцій з ВА знаходиться у стадії становлення. Розроблені

законопроекти «Про легалізацію віртуальних активів в Україні» містять пропозиції щодо внесення відповідних змін до Податкового кодексу України та ЗУ «Про віртуальні активи», що дозволить сформувати законодавчу основу щодо регулювання ВА. Оподатковувати ВА пропонується за правилами для цінних паперів чи інвестиційних активів, притаманних вітчизняному законодавству: предмет оподаткування виникає лише тоді, коли у власників криптовалют виникає інвестиційний прибуток від відчуження таких криптовалют. Якщо основні принципи регулювання ринку ВА практично однакові, то окремі деталі відмінні.

Таким чином, Основний законопроект містить значну кількість обмежень, що ускладнюють процедуру оподаткування: покладання обов'язку визначення витрат на НКЦПФР знижує прозорість процедури; прирівнювання операцій обміну ВА до їх відчуження вимагатиме від платників податків ведення обліку таких операцій, а покладення обов'язку на авторизованих надавачів послуг із ВА щодо нарахування та сплати ПДФО — необхідності адміністрування податку. У цьому контексті простіші і прозоріші правила оподаткування Альтернативного законопроект виглядають більш логічними.

Загалом потенційні доходи від операцій з криптовалютами у світі вимірюються десятками і сотнями мільярдів доларів.

Порівняльний аналіз Законопроектів

Основний законопроект	Альтернативний законопроект
Вид податку - виключно податку на прибуток	
Об'єкт оподаткування – два види операцій з ВА: продаж віртуальних активів за фіатні гроші; обмін віртуальних активів на товари, роботи або послуги.	
Не є об'єктом оподаткування – усі інші види операцій, включаючи емісію (створення), введення в оборот (перший продаж), виведення з обороту віртуальних активів, обмін одних віртуальних активів на інші віртуальні активи;	
Перелік дозволених витрат буде затверджуватися НКЦПФР (бланкетна норма)	До витрат із придбання ВА включаються безпосередньо пов'язані з цим витрати
До дозволених витрат належать: вартість придбання ВА, витрати, пов'язані з отриманими безоплатно ВА чи з емітованими (створеними) ВА, первісна вартість переданих ВА в обмін на інші ВА.	
Відчуженням віртуальних активів є їх обмін на інші ВА Вартість отриманих ВА дорівнює первісній вартості переданих ВА	Визначення відсутнє
Можливість проведення операцій з обміну ВА на товари, роботи чи послуги не визначена.	Дозволено включити до формування вартості ВА ту суму товарів, робіт чи послуг, які були реалізовані в обмін на ці ВА. При відчуженні ідентичних ВА з різною первісною вартістю вважається, що відчуження таких ВА здійснюється в тому самому порядку черговості, у якому вони були набуті платником податку (метод FIFO (firstin, firstout)).
Платники податку з продажу ВА - фізичні і юридичні особи	
Юридична особа - прибуток з діяльності оподатковується за загальною ставкою податку на прибуток підприємств (18%), жодних знижених ставок податку та пільг для юридичних осіб не передбачено..	
Платники єдиного податку - оподаткування доходу від операцій з криптовалютою здійснюється за загальними правилами і ставками оподаткування для таких платників «Малодохідники» (якщо річний дохід підприємства не перевищує 20 млн грн) податок на прибуток стягується за загальними правилами: у податковому обліку результати операцій із ВА будуть тотожними їхньому бухгалтерському обліку (якщо не застосовуються податкові різниці)	
«Високодохідники» - передбачені податкові різниці за правилами, подібними до операцій із цінними паперами: платники податку зобов'язані визначати фінансовий результат за операціями з ВА окремо від інших операцій*. Для цього будь-який вплив операцій із ВА на загальний фінансовий результат буде нівелюватися через застосування відповідних коригувань.	
Фізична особа - ставка податку з прибутку за такими операціями залежить від часу, протягом якого ці віртуальні активи перебували у власності платника податку. якщо ВА перебуває у власності платника податку менш ніж 1 рік (365 днів і менше) - загальна ставка інвестиційного податку у 18% + 1,5% військового збору; якщо ВА перебувають у власності платника податку понад 1 рік до моменту їх продажу (безперервно більш ніж 365 днів) - ставка 5%.	
Додаткова пільга – якщо прибуток з операцій з ВА, отриманий платником податку протягом звітного року, не перевищує 100 мінімальних заробітних плат, то такий прибуток не підлягає оподаткуванню.	

*Фінансовий результат за операціями з ВА визначається за правилами для інвестиційного прибутку (capitalgain): сума доходів від відчуження ВА буде зменшуватися на суму витрат, які сформували первісну вартість ВА. Позитивний фінансовий результат від операцій з ВА буде включатися до загального фінансового результату періоду, а від'ємний — зменшувати окремий фінансовий результат від операцій із ВА наступних періодів.

Джерело: [7; 8; 22]:

Визначення тієї частини з них, яка знаходиться в тіні, є складним питанням, оскільки контроль за економічною злочинністю виходить за межі можливостей податкових органів. З погляду забезпечення ефективності оподаткування, класифікація криптовалюти як засобу платежу у транзакціях, а не як інвестиційного активу, може спричинити низку труднощів як у випадку введення податку на прибуток; так і у випадку запровадження ПДВ та податку із продажу.

Висновки та пропозиції. Швидкі і волатильні темпи розвитку ринку віртуальних активів та сегменту крипто активів зумовлюють його вагомий вплив на стан фінансової системи: з одного боку, це посилює ризики фінансової нестабільності, з іншого – веде до нарощування фінансових трансакцій у цифровій формі, що формує потенціал збільшення надходжень до бюджету на разі їх ефективного оподаткування. Тому податкові органи регулювання повинні адаптуватися до особливостей функціонування ринку криптоактивів та запровадити послідовні, чіткі та ефективні правила оподаткування, яких наразі бракує. Ці правила мають узгоджувати мету забезпечення потоків фінансових ресурсів на основі принципів ефективності і справедливості з завданням підтримання фінансових інновацій.

В Україні було розроблено два законопроекти, які однак відправили де пропонується оподатковувати ВА за правилами для цінних паперів чи інвестиційних активів, що відповідає специфіці вітчизняного податкового поля: власникам криптовалют не потрібно їх оподатковувати, поки в них не виникне інвестиційний прибуток від відчуження таких криптовалют.

В процесі розвитку оподаткування віртуальних активів виникають як концептуальні, так і практичні проблеми. Найсуттєвішою перешкодою на шляху запровадження ефективного оподаткування є спекулятивна та «квазіанонімна» суть криптовалют, оскільки мотивацією їхнього створення та використання є максимальне уникнення нагляду та контролю з боку регуляторів. Що стосується ПДВ та податку на продаж, то для їх стягування криптовалюти доцільно класифікувати як цифрову форму валюти. Запровадження податку на прибуток (наприклад, у разі її особистого використання в якості валюти), залежатиме від якості обробки інформації про прибутки і збитки власників криптовалют, а також досконалості обліку трансакцій з криптовалютою. Аналіз правил розкриття інформації та вивчення напрямів посилення вимог щодо звітності учасників трансакцій з криптовалютами є завданням майбутніх наукових досліджень.

References

- MotleyFool. (2022). "Study: Over 46 Million Americans Likely to Buy Crypto in the Next Year". <https://www.fool.com/the-ascent/research/study-americans-cryptocurrency>
- OECD (2022). "Crypto-Asset Reporting Framework and Amendments to the Common Reporting Standard". <https://www.oecd.org/tax/exchange-of-tax-information/crypto-asset-reporting-framework-and-amendmentsto-the-common-reportingstandard.htm>

- Pro virtualni aktyvy: Zakon Ukrainy (ne nabrav chynnosti) ostannia redaktsiia. 2074-IX/2024. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>
- “Sotheby’s Makes \$100 Million in NFT Sales With Younger Audience”. <https://www.bnnbloomberg.ca/sotheby-s-makes-100-million-in-nft-sales-with-younger-audience-1.1696466>
- Sarfo, N. A. (2022). “Central Bank Digital Currencies Raise Tax Questions”. *Tax Notes International*, 107, 989–992. <https://www.taxnotes.com/lr/resolve/tax-notes-international/central-bank-digital-currencies-raise-taxquestions/7dz6j>
- Kryptovaliutna birzha. <https://www.blockchain.com/explorer>
- Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo vrehuliuvannia oborotu virtualnykh aktyviv v Ukraini: projekt Zakonu Ukrainy 10225/2023. <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/43123>
- Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo vrehuliuvannia oborotu virtualnykh aktyviv v Ukraini: Projekt Zakonu. 10225-1/2023. <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/43232>
- Audience (2022). <https://www.bnnbloomberg.ca/sotheby-s-makes-100-million-in-nft-sales-with-younger-audience-1.1696466>
- Foley, S., Jonathan, K., and Putnin, š, T. (2019). “Sex, Drugs, and Bitcoin: How Much Illegal Activity Is Financed through Cryptocurrencies?” *Review of Financial Studies*, 32, 1798–1853. <https://doi.org/10.1093/rfs/hhz015>
- Staking Service Platfor. URL: <https://everstake.one>
- Chainalysis. (2022). “The 2022 Crypto Crime Report”. <https://go.chainalysis.com/2022-Crypto-Crime-Report.html>
- Makarov, I., and Schoar, A. (2021). “Blockchain Analysis of the Bitcoin Market”, NBER WP 29396. <https://www.nber.org/papers/w29396>
- Auer, R., Cornelli, G., Doerr, S., Jo, F., and Gambacorta, L. (2022). “Crypto Trading and Bitcoin Prices: Evidence from a New Database of Retail Adoption”, BIS Working Papers No. 1049. <https://ideas.repec.org/p/bis/biswps/1049.htm>
- Avi-Yonah, R., and Mohanad, S. (2022). “A New Framework for Taxing Cryptocurrencies”, University of Michigan Public Law Research Paper No. 22-014. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4071391
- Panetta, F. (2023). “Caveat Emptor does not apply to Crypto” [January 4]. *Financial Times*. <https://www.ft.com/content/95249051-f9f0-494d-9fa0-c7cca8edaa69>
- HMRC. (2022). “Individuals Holding Cryptoassets: Uptake and Understanding”. <https://www.gov.uk/government/publications/individuals-holding-cryptoassets-uptake-and-understanding>
- Hoopes, J. L., Menzer, T. S., and Wilde, J. H. (2022). “Who Sells Cryptocurrency?” [Mimeo, University of North Carolina]. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4261066
- Clotfelter, C. T. (2005). *Gambling Taxes. In Theory and Practice of Excise Taxation: Smoking, Drinking, Gambling, Polluting, and Driving. Chapter 4, Oxford University Press.* <https://doi.org/10.1093/0199278598.001.0001>
- OECD. (2020). “Taxing Virtual Currencies: An Overview of Tax Treatments and Emerging Tax Policy Issues”. <https://www.oecd.org/tax/tax-policy/taxing-virtual-currencies-an-overview-of-tax-treatments-and-emergingtax-policy-issues.htm>
- Taxation On Cryptocurrency: Guide To Crypto Taxes In India 2024. <https://cleartax.in/s/cryptocurrency-taxation-guide>
- Odzhikovskiy V.(2024) Virtualni aktyvy: stare po-novomu. [Virtual assets: the old in a new way]. *Yurydychna hazeta. Legal newspaper.* (1, (779)). <https://yur-gazeta.com/publications/practice/informacyne-pravo-telekomunikaciyi/virtualni-aktivi-stare-ponovomu.html>